

Excursies begin zestiger jaren

Leo Schaap

Het is een poosje geleden, het is uit de tijd dat de vereniging nog niet was opgericht, maar de aanloop er naar was duidelijk zichtbaar. Excursies werden toen door Siervogelvereniging Vogellust georganiseerd en waren belangrijk voor de opstap naar de oprichting in 1966. Daarover is weinig geschreven, ook niet in de Strandloper die werd uitgegeven ter gelegenheid van het 40 jarige bestaan van onze vereniging. Niet dat ik een van de oprichters ben geweest, daar was ik nog veel te jong voor, maar wel een tiener die gegrepen werd door de aantrekkingskracht van vogels en natuur. Onlangs ontdekte ik een oud mapje met getypte verslagen van excursies en waarnemingen uit de jaren 1961, 1962 en 1963. Ze waren getypt op velletjes uit een schrift op een oude, loodzware, zwarte en ietwat versleten Underwood die mijn vader ergens op de kop had kunnen tikken. Zo oefende ik voor het typediploma dat een onderdeel was van het lesprogramma van de Willibrord ULO aan de Van Panhuysstraat. Het met 130 aanslagen per minuut blindtypen hoorde daarbij en het typen van waarnemingen en verslagen was voor mij het aangename met het nuttige combineren.

Al jong nam mijn vader me af en toe mee naar de lezingen en dia-avonden in café De Wels waar de siervogelvereniging Vogellust vergaderingen en dia-avonden organiseerde. Wij hadden thuis een volière met kanaries, edelzangers, de onvermijdelijke zebrevinken en kwartels. Hij had veel belangstelling voor de natuur om ons heen, net als zijn vader die veel vertelde over wat zij zagen tijdens lange wandelingen en fietstochten die toen veel verder gingen dan nu. Naast de diavoorstellingen werden er ook excursies georganiseerd en het zijn deze activiteiten die een onuitwisbare indruk hebben achtergelaten en mijn belangstelling voor de natuur en alles wat daarmee te maken had vaste vorm heeft gegeven.

De oprichters van onze vereniging, die lid waren van Vogellust, hadden een belangrijke rol bij de organisatie. Met busjes werd naar veel natuurgebieden in Nederland gereden. Willem Baalbergen lukte het altijd wel om een (bedrijfs)busje te regelen. Soms stonden achterin losse stoelen, als de deur niet goed dicht was, kon je met stoel en al op straat terecht komen. Er gaan verhalen dat het ook echt is gebeurd maar daar ben naar mijn weten geen getuige van geweest. Er werden ook Volkswagenbusjes gehuurd die wat

comfortabeler waren. In mijn verslagjes worden geen namen genoemd van de deelnemers, dat zou ik nu anders doen maar was toen kennelijk niet zo belangrijk. Uit herinnering weet ik dat Willem Baalbergen er bijna altijd bij was, hij reed meestal een busje. Jan Hoek uit de Schoolstraat, ondanks zijn handicap, was er dikwijls bij. Ton Plug, Arie Cramer, Johan Moerkerk, Jan Glasbergen, Baljeu, Cees Verweij en Jaap Vink ken uit die tijd. Ik was wel een van de jongste deelnemers maar er zaten toen geen grijze koppen bij, dat is nu soms wel anders. Van de excursies die ik heb meegemaakt hebben er een paar een onuitwisbare indruk gemaakt. Dat waren de excursies naar vogeleiland De Beer en naar het Zwanenwater.

Ik kan me twee excursies naar De Beer herinneren, de eerste was op 16 juni 1962 en ik was erbij. Het was al naar de aanloop van de vernietiging van dit prachtige natuurgebied ten gunste van de Maasvlakte. Het bijzondere van het bezoek was dat het hele gezelschap onder begeleiding niet op afstand maar dicht langs nesten en door kolonies werd gevoerd. Ik zie en voel nog de zilvermeeuwen op me neerduiken als we in de buurt van een nest kwamen. Rond die nesten lagen dode jonge kokmeeuwen die uit andere nesten waren geroofd. We liepen langs nesten van kieviten, tureluurs en scholeksters. We bezochten een kolonie kapmeeuwen, waar de jonge vogels een goed heenkomen probeerden te zoeken in helm en struiken. "Grote koppels meeuwen vlogen op en doken langs je heen. Er lagen wel 5 nesten op een vierkante meter en er waren nog veel eieren vanwege de late lente dat jaar". Er werden nog veel meer soorten gezien en het verslag vermeldt dat om half twee in een theehuis werd nagepraat. Ik maakte toen ook foto's met een Afga Clack van mijn vader, afmetingen 6x6, ik drukte ze zelf af in een donkere kamer. Onscherp en zwart-wit en op een aparte pagina in het mapje geplakt, vormen ze nu een mooi tijdsbeeld.

Afga Clack

"Foto's op de Beer genomen."

Schoulekster.

Jonge kokmeeuw.

Nest v. Kokmeeuw.

De tweede keer dat het vogeleiland De Beer werd bezocht moet een jaar later zijn geweest of in de late herfst van hetzelfde jaar, er is helaas geen verslagje van. Het was een laatste mogelijkheid om nog iets van oude eiland De Beer te zien voordat de bulldozers het overgebleven deel van dit unieke gebied platwalsten. Wat mij daarvan vooral is bijgebleven was het leegschieten door een grote groep jagers die gemakkelijk opgesteld, de meeste op een stoeltje, de fazanten en snippen stonden op te wachten die door drijvers uit de bosjes werden gejaagd!

Een andere mooie excursie was die naar het Zwanenwater dat bekend was van zijn kolonie

Lepelaars en Reigers. Er broedden toen Lepelaars op Texel, in het Naardermeer en de grootste kolonie op het eiland in het Zwanenwater. Het waren toen de laatste bastions die nog veel te lijden zouden krijgen voordat door betere beschermingsmaatregelen het aantal in het begin van de jaren 80 weer zou gaan groeien.

Op 28 april 1962 werd het gebied bezocht dat toen nog in privé bezit was. We waren met een aardige grote groep en ik kan me herinneren dat de toenmalige president directeur van de KLM, Sergio Orlandini, zich ook had aangemeld. Dat was kennelijk heel bijzonder en is me daarom waarschijnlijk bijgebleven.

Onder begeleiding van een boswachter, Jan van Honschoten, werd het terrein bezocht.

Ik schreef o.a.: "Toen we het gebied binnenkwamen was het stil maar al gauw vonden we een nest van een Wulp met mooie groene, met donkere vlekken bedekte eieren die in een ondiep kuiltje, dat niet zo gauw als een nest gezien zal worden, lagen. Het leuke ervan was dat de moeder en vader Wulp een paar dichte cirkels om ons heen maakten waardoor wij ze goed konden bekijken. Het nest van een zomertaling lag er op geen drie meter vandaan. Het nest bevatte 8 eieren die in zwart dons lagen. Na een tijdje lopen kwamen we langs de oever van een meer waar de zang van de Grote Karekiet uit het riet omhoog steeg. Op een duinrug die in feite een dijk is geweest zaten veel bergeenden die daar met tientallen in konijnsholen broeden "

In een wankelende boot staken we over naar het eiland waar we rustig tussen de nesten van Lepelaars konden wandelen. Dat een hele groep op excursie door een kolonie Lepelaars kon lopen zal wel nooit meer voorkomen en was, maar dat werd toen al door iedereen ervaren, een bijzondere en unieke gebeurtenis. Ook toen maakte ik foto's met de Agfa Clack van mijn vader, de beste foto van een Lepelaarsnest heb ik hierbij afgedrukt. Een groot nest van biezengras met 4 grote eieren. Op het eiland vonden we nog veel meer nesten. Ook Blauwe Reigers broedden er in grote getale, en overall kwamen we dichtbij en liepen we gewoon maar wel voorzichtig tussen de nesten. Een geweldige beleving.

Vogellust en de leden die een paar jaar later de oprichters zouden zijn van de Noordwijkse Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming hebben toen veel gedaan om Vogel- en Natuurbescherming in Noordwijk te promoten en een basis voor onze vereniging te leggen. Er werden niet alleen spectaculaire excursies georganiseerd maar er waren regelmatig lezingen en excursies in de buurt. Zij waren het ook die toen al beroemde Jan P. Strijdbos met zijn natuurfilms naar Noordwijk haalden zodat een

groter publiek met de wonderen van onze natuur kon kennismaken. De excursies om zangvogels te leren kennen werden ieder voorjaar gegeven door de heer Deelder, boswachter van Staatsbosbeheer, de vader van ons lid Jaap Deelder. Ik kan me de tochtjes die in de Noordduinen werden gehouden goed herinneren, ik heb daar mijn eerste vogelkennis opgedaan. Mijn notities uit die tijd vermelden excursies naar de AWD, de duinen bij Katwijk, Kennemerduinen, Leeuwenhorst, de duinen van Voorne en Scheveningen. Het is het werk dat nu met veel inzet en energie door onze vereniging is overgenomen.

Nest van een lepelaar
28,4, '62.
Op het eiland in het
"Zwanenwater"

Excursies naar prachtige plekken in Nederland en daar buiten worden nog steeds veel georganiseerd maar dat we ooit weer tussen de nesten van Lepelaars en andere kolonievogels zullen lopen zal wel niet meer gebeuren!